

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره بیست و ششم - ۲۹ آذر تا ۵ دی ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۶ دی ۱۳۹۹

۲۶

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره بیست و ششم - ۲۹ آذر تا ۵ دی ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۲۶

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۶ دی ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: تعارض منافع نظام‌مند (تعمیم‌یافته): یک تعارض مغفول مانده ۲
- تأثیرات لایحه مدیریت تعارض منافع در مبارزه با فساد چیست؟ ۶
- لایحه‌ی دولت جامع‌تر از طرح مجلس است ۶
- تعارض منافع مدیران و دریافتی پرستاران! ۷
- برای بررسی لایحه دولت، کمیسیون مشترک در مجلس تشکیل شود ۷
- تحقق ماده ۱۶ مصوبه مدیریت تعارض منافع در شهرداری: حمایت از سوت‌زنان ۸
- لایحه‌ای از دولت برای مدیریت تعارض منافع در مجلس یازدهم وجود ندارد ۸
- سپردن نقش نظارتی به نهادهای امنیتی و نظامی در طرح مجلس خطاست ۹
- شفافیت و نگاه ملی، مانع بروز تعارض منافع می‌شود ۱۰
- موازی‌کاری مجلس در تصویب طرح تعارض منافع، شائبه‌برانگیز است ۱۰
- تعارض منافع نمایندگان مجلس در مصوبه شرایط ریاست جمهوری ۱۱
- شائبه تعارض منافع: از خانه ملت به ساختمان پاستور ۱۱
- تعارض منافع در دستور کار نشست نظام مهندسی و وزارت شهرسازی ۱۲
- تعارض منافع یکی از دلایل عدم توجه به پرستاران است ۱۲
- ادامه‌ی بررسی طرح مدیریت تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی ۱۲
- قانونی شدن لایحه تعارض منافع واجب است ۱۳
- راهبرد مدیریت تعارض منافع در سند تحول قضایی ۱۳
- لایحه تعارض منافع شبهه‌ها را بر طرف می‌کند ۱۴
- نمایندگان، به جای طرح، لایحه دولت را در دستور کار خود قرار دهند ۱۴
- محتوای تصویری تعارض منافع ۱۵
- تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: واکنش کرونا از منظر تعارض منافع! ۱۶

درآمد: تعارض منافع نظام‌مند (تعمیم‌یافته): یک تعارض مغفول مانده

سعید هراسانی

تبصره‌های دو تا شش ماده ۱۰۰ قانون شهرداری که در سال ۱۳۵۸ بر اساس «لایحه قانونی اصلاح تبصره‌های ماده ۱۰۰ قانون شهرداری» اجرایی شده است، به کمیسیون ماده ۱۰۰ اجازه می‌دهد مابه‌ازای تخلفات ساختمانی رأی به اخذ جریمه دهد. ساختار کمیسیون ماده ۱۰۰ و اقتصاد سیاسی حاکم بر شرایط این کمیسیون را تبدیل به یکی از منابع اصلی درآمد شهرداری‌ها کرده است، مسئله‌ای که سالیان دراز به‌عنوان یکی از دلایل اصلی ناپایداری شهرها معرفی می‌شود. بنا به نظر کارشناسان این مسئله یک موقعیت تعارض منافع است (برای مطالعه [اینجا کلیک کنید](#)).

اما کمیسیون ماده ۱۰۰ درگیر چه انواع و موقعیت‌های تعارض منافی است؟ و اساساً چگونه می‌توان آن را مدیریت کرد؟ در سال‌های اخیر مسئله تعارض منافع به یکی از مسائل مورد توجه اندیشکده‌ها و سیاست‌گذاران تبدیل شده است و در نتیجه آن تاکنون یک لایحه و یک طرح در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شده است. اما نکته مهم آن است که توجه‌ها در حال حاضر معطوف به موقعیت‌های تعارض منافع غیر نظام‌مند (موردی) است. یعنی موقعیت‌های تعارض منافی که بیشتر شخص محور هستند و افراد درگیر موقعیت‌های تعارض منافع می‌شوند.

جدا از آنکه علاوه بر موقعیت‌های تعارض منافع شخص محور ما با انواعی از موقعیت‌های تعارض منافع سازمانی (یا نهادی) مواجه هستیم، اساساً علاوه بر موقعیت‌های موردی، موقعیت‌های نظام‌مند و تعمیم‌یافته نیز در کشورهای در حال توسعه بروز و ظهور جدی دارند. در رابطه با تعارض منافع سازمان محور، یکی از اصطلاحات جاافتاده در مدیریت تعارض منافع دانشگاه‌ها «تعارض منافع نهادی»^۱ است که به مدیریت تعارض منافع در رابطه با نهاد دانشگاه و صنعت می‌پردازد. برای مثال بر اساس یک پیمایش ۲۷ درصد از دپارتمان‌های بالینی و ۱۶ درصد از دپارتمان‌های پیشابالینی (نظری) درآمدهایی ناشی از گواهی تولیدات دارای حقوق معنوی کسب می‌کنند^۲. بنابراین بخش تجاری‌سازی اختراعات (انتقال فناوری) به‌عنوان پاشنه آشیل ارتباطات صنعت و دانشگاه که منجر به انحراف پژوهش‌های دانشگاهی می‌شود مورد توجه قرار می‌گیرد.

این در حالی است که اساساً مسئله تعارض منافع در ایران موقعیتی مربوط به «افراد» در نظر گرفته می‌شود. این خطا در نهایت می‌تواند مدیریت تعارض منافع را با مشکلات جدی مواجه سازد و کارآمدی قوانین مرتبط به مدیریت تعارض منافع را زیر سؤال ببرد. نکته مهم آنکه موقعیت‌های متنوعی از تعارض منافع سازمانی را می‌توان در ایران شناسایی

1 Institutional Conflict of Interest (ICOI)

2 Institute of Medicine (US) Committee on Conflict of Interest in Medical Research, Education, and Practice; Lo B, Field MJ, editors. Conflict of Interest in Medical Research, Education, and Practice. Washington (DC): National Academies Press (US); 2009. 8, Institutional Conflicts of Interest. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK22934/>

کرد. به عنوان مثال ارزیابی آلاینده‌های محیطی کارخانه‌ها و بیمارستان‌ها توسط آزمایشگاه‌های معتمد سازمان محیط زیست در ایران درگیر موقعیت تعارض درآمد و وظیفه است (برای مطالعه بیشتر [اینجا کلیک کنید](#)).

بر این اساس حداقل پیشنهاد آن است که مدیریت تعارض منافع در قالب قوانین دوقلو پیگیری شود، آن چنان که یک قانون مدیریت تعارض منافع در سطح افراد را مدیریت کند و قانون دیگر تعارض منافع سازمانی را به عنوان هدف در نظر بگیرد. جدا بودن این دو قانون از آن جهت اهمیت دارد که روش‌های مدیریت تعارض منافع فردی و سازمانی از یکدیگر جدا بوده و نیازمند تدابیر مجزا هستند.

اما مهم‌تر از تفکیک فردمحور-سازمان محور در انواع تعارض منافع، انواع تعارض منافع نظام مند و غیر نظام مند است. این گونه‌شناسی منحصر در نوع تعارض منافع فردی و سازمانی نبوده و بسیاری از موقعیت‌های تعارض منافع را شامل می‌شود. مؤلفه تفکیک کننده این دو نوع تعارض منافع در آن است که ویژگی ایجادکننده موقعیت تعارض منافع در جایگاه قرار دارد یا افراد متولی آن موجب خلق موقعیت تعارض منافع می‌شوند. برای مثال در صورتی که یکی از طرفین دعا از خویشاوندان قاضی باشند، آنگاه موقعیت تعارض منافع خویشاوندی رخ خواهد داد، اما تنها با تغییر قاضی پرونده موقعیت تعارض منافع مرتفع خواهد شد. این موقعیت تعارض منافع موردی و غیر نظام مند است.

حال موقعیت دیگری را متصور شود، پزشکان مابه‌ازای عمل جراحی انجام شده مبلغی تحت عنوان کارانه دریافت می‌کنند. این نوع پرداخت مابه‌ازا باعث می‌شود این اشکال به وجود آید که برخی پزشکان عمل غیر ضروری را به بیمار تحمیل کنند. این موقعیت تعارض منافع با تغییر پزشک مدیریت نخواهد شد چراکه اساساً ناشی از فرد نیست، بلکه مجوزها و فرایندهای جایگاه منجر به شکل‌گیری موقعیت تعارض منافع شده است. ما این موقعیت‌ها را تعارض منافع نظام مند یا تعمیم یافته می‌نامیم. در چنین موقعیت‌هایی دستورالعمل‌های مدیریت تعارض منافع راهگشا نخواهد بود، چراکه اساساً مسئله ناشی از طراحی فرایند است.

موقعیت‌های مختلفی از تعارض منافع نظام مند در ایران وجود دارد که موجب ناکارآمدی و کژ کارکردی‌های عمیقی شده است. شورای پول و اعتبار یکی از نهادهایی است که درگیر موقعیت قاعده گذاری برای خود است. شورای پول و اعتبار مسئول سیاست گذاری‌های پولی و مالی اقتصاد کشور است و درباره مباحثی همچون سیاست‌های ارزی، انتشار پول، نرخ بهره، انتشار اوراق قرضه و مشابه آن تصمیم‌گیری می‌کند. اما اکثر اعضای شورای پول و اعتبار متشکل از اعضای کابینه دولت هستند. در واقع وزرای دولت تصمیماتی اتخاذ می‌کنند که مستقیماً بر وزارتخانه‌های آنان تأثیر داشته و تعیین کننده وضعیت آن‌ها است (برای مطالعه بیشتر [اینجا کلیک کنید](#)). بدیهی است که تغییر افراد (چه کسی وزیر باشد) تأثیری بر مدیریت تعارض منافع در این شورا ندارد و از اساس باید قاعده انتخاب افراد این شورا تغییر کند.

دیگر موقعیت‌های تعارض منافع نظام مند شامل ادغام وزارتخانه‌ها بازرگانی و صنعت با یکدیگر، ادغام وزارتخانه‌های کار و رفاه و تأمین اجتماعی با یکدیگر، اعطای پروانه وکالت توسط کانون وکلا، تعیین میزان پذیرش دانشجویان پزشکی توسط پزشکان، دریافت درآمد ناشی از صادرات برق به عنوان درآمد اختصاصی و مشابه آن اشاره کرد.

این موقعیت‌های تعارض منافع به‌طور عمومی ناشی از اشتباهات اساسی در طراحی مدیریت فرایندها به‌صورت عمومی است. این اشتباهات در معماری فرایندها بیش از آنکه ناشی از عدم آگاهی طراحان باشد، مربوط به مناسبات قدرت ذی‌نفعان در موضوع است. برای مثال تعارض منافع مربوط به کارانه پزشکان و یا اعطای بودجه مابه‌ازای افراد بستری‌شده در بیمارستان‌ها ناشی از انتخاب «شاخص عملکرد کلیدی» (Key Performance Indicator) اشتباه است. برای مثال کارانه پزشکان بجای فعالیت می‌تواند مبتنی بر نتیجه باشد، یعنی کارانه پزشکان کسری از بیماران بهبودیافته بر هزینه‌های عمومی آن بیماران باشد.

همچنین بخش عمده از تعارضات منافع نظام‌مند می‌تواند ناشی از اهداف سازمانی متعارض (Conflict in Organizational Objective) باشد. قرار گرفتن دو هدف افزایش و بهبود بازرگانی و صنعت در یک وزارتخانه اساساً منجر به تعارض منافع خواهد شد و نمی‌توان از متولیان آن انتظار توجه متوازن به هر دو هدف داشت. در سطوح خردتر طراحی اشتباه فرایندهای سازمانی موجب شکل‌گیری موقعیت‌های تعارض منافع می‌شود.

ابتکارات فراوانی برای مدیریت تعارض منافع نظام‌مند در سطح جهانی پیگیری می‌شود. در مقدمه خبرنامه شماره ۲۴ به تفکیک رشته‌های تحصیلی فعالیت‌های دارای تعارض منافع همچون مهندسی ساختمان و نظارت مهندسی ساختمان، پزشکی و پزشکی قانونی، بانکداری تجاری و بانک مرکزی و مشابه آن پرداخته شده است (برای مطالعه بیشتر [اینجا کلیک کنید](#)). یکی دیگر از شیوه‌های مدیریت تعارض منافع تفکیک تشخیص و اصلاح است. برای مثال رویکرد بالینی به تعمیر خودرو یکی از این تفکیک‌ها است. بر اساس این رویکرد کلینیک‌های تشخیص عیب خودرو به بررسی وضعیت خودرو و تعیین عیب آن می‌پردازند بدون آنکه وظیفه تعمیر آن را برعهده داشته باشند و شما پس از تعیین عیب به سراغ تعمیرکار می‌رود. این شیوه باعث می‌شود تعمیرکاران خودرو نتوانند از عدم آگاهی رانندگان سوءاستفاده کنند. تشخیص‌دهندگان عیب خودرو نیز به دلیل آنکه نتیجه هیچ فرقی برای آنها ندارد، تنها معایب حقیقی خودرو را برای شما گواهی می‌کنند. در این حالت نیز امکان بروز موقعیت تعارض منافع در قالب تبانی خدمتگزاران هست؛ اما نسبت به تجمیع دو وظیفه در یک نقش احتمال بروز کمتری دارد.

آن‌چنان‌که مباحث بالا نشان می‌دهد بخش بزرگی از تعارض منافع در نظام اداری مربوط به موقعیت‌های تعارض منافع نظام‌مند و تعمیم‌یافته‌ای هستند که با دستورالعمل‌های متداول مدیریت تعارض منافع قابل حل نیستند. اساساً دستورالعمل‌های مدیریت تعارض منافع به موقعیت‌های موردی و غیر نظام‌مند شامل دریافت هدیه، خویشاوندی، سهامداری و مالکیت، اشتغال هم‌زمان و مشابه آن می‌پردازد. اما موقعیت‌های تعارض منافع نظام‌مند اساساً نیازمند اصلاحات فرایندی در نظام اداری است. این موقعیت‌های تعارض منافع نظام‌مند از موقعیت‌های فردی خرد همچون تعارض منافع در کارانه پزشکان شروع می‌شود و تا موارد بزرگ‌تر آن همچون تعارض منافع نمایندگان مجلس در اولویت دادن به منافع حزبی و منطقه‌ای در مقابل منافع ملی را شامل می‌شود. همچنین موقعیت‌های تعارض منافع سازمانی بخش عمده‌ای از موقعیت‌های تعارض منافع نظام‌مند را تشکیل می‌دهند.

موقعیت‌های تعارض منافع نظام‌مند با تکیه بر قانون عمومی و واحد مدیریت تعارض منافع حل نخواهند شد. این موقعیت‌ها اختصاصی دستگاه‌ها بوده و در هر سازمان به شکلی خاص خود را نشان می‌دهد. مدیریت این موقعیت‌های تعارض منافع مستلزم بررسی فرایندی سازمان‌ها و نهادها است و لاجرم باید به صورت گام‌به‌گام و دستگاه به دستگاه نسبت به مدیریت آن‌ها اقدام کرد. اما مهم‌ترین کاری که می‌توان انجام داد آن است که از انباشت موقعیت‌های جدید جلوگیری کرد. در سطح قوانین مجلس ضرورت دارد تمام طرح‌ها و لوایح وصول شده از منظر تعارض منافع مورد بررسی قرار گیرد و در صورت وجود این موقعیت‌ها از تصویب آن‌ها جلوگیری کرد. به عبارت دیگر، هر طرح یا لایحه‌ی قابل وصول در مجلس، دارای یک پیوست مدیریت تعارض منافع باشد که در آن تمهیدات لازم برای مدیریت تعارض منافع در آن حوزه‌ی مشخص اندیشیده شده باشد. علاوه بر این نهادهایی همچون سازمان اداری و استخدامی کشور می‌توانند بازبینی فرایندی دستگاه‌های دولتی و عمومی غیردولتی را مورد توجه قرار داده و فرایندهای دارای تعارض منافع را بازبینی کنند.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

🔗 سند تحول قضایی بر مبنای هفت ماموریت اصلی قوه قضاییه از سوی رئیس قوه قضاییه ابلاغ شد که یکی از راهبردهای این سند مدیریت تعارض منافع است.

🔗 بر اساس دستور اعلامی کمیسیون اجتماعی در روز یکشنبه ۷ دی، ادامه بررسی طرح مدیریت تعارض منافع با حضور دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوط در دستور کار این کمیسیون است.

🔗 مهرداد ویس کرمی، عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس، اظهار داشته پس از ارائه لایحه تعارض منافع از سوی دولت به مجلس قرار بوده اعضای از کمیسیون‌های مختلف به نیابت از نمایندگان معرفی شدند تا از طریق کمیسیون مشترک این لایحه را بررسی کنند. اما در حال حاضر کمیسیون اجتماعی مشغول بررسی طرح مجلس است.

🔗 بهاره آروین، عضو شورا و دبیر کمیته‌ی شفافیت شورای شهر تهران خبر داده که در راستای تحقق ماده ۱۶ مصوبه مدیریت تعارض منافع در شهرداری لایحه‌ای برای گزارش‌دهی امن و حمایت از گزارشگران تخلف تهیه شده و به کمیسیون تخصصی ارجاع شده است.

🔗 احمد خرم، رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور خبر داده که تا پایان هفته جاری طی جلسه‌ای با معاون امور مسکن وزارت راه و شهرسازی مسائل و مشکلات موجود در نظام مهندسی استان‌ها، از جمله مسئله تعارض منافع، طرح و حل خواهد شد.

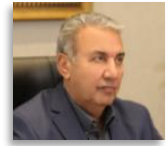
🔗 محمد شریفی مقدم، دبیرکل خانه پرستار، درباره معطل ماندن قوانین تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری، عامل اصلی را تعارض منافع در قاعده‌گذاری پزشکان برای نظام سلامت عنوان کرده است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۶ دی ۱۳۹۹

تأثیرات لایحه مدیریت تعارض منافع در مبارزه با فساد چیست؟

سید محمد صادق آل محمد (کارشناس مسائل حقوقی) - ۲۹ آذر ۹۹

◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

لایحه "مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی فراهم آوردن راهکاری برای مبارزه با مفاسد اداری، اقتصادی، قضایی و شبه قضایی است. اصل استقلال و مستقل بودن نهادهای قضایی و داوری و حتی نهادهای اداری مملکتی اقتضا دارد که چنانچه قاضی و داور و یا هر مقام اداری تصمیم‌گیرنده در رعایت بی طرفی یا استقلال خود شک و تردید داشته باشد؛ در این موارد قطعاً باید از قضاوت و داوری و تصمیم‌گیری امتناع و خودداری نماید تا شبهه اختلاف منافع پیش نیاید.

باید قبول کنیم که قوانین مربوط به مدیریت تعارض منافع در مبارزه با فساد از هر نوع در کشور بسیار موثر و مفید است و موجب شفافیت امور و کنترل مقاماتی خواهد بود که منافع شخصی را بر منافع عمومی ترجیح می‌دهند؛ لذا باید سعی جدی به عمل آید که لایحه مدیریت تعارض منافع تقدیمی به مجلس شورای اسلامی، از هر حیث و جهات مختلف تکمیل و تصویب و به مرحله اجرا درآید تا طریق موثری برای مبارزه با فساد از هر نوع باشد.

✉ خبرگزاری ایسنا

لایحه‌ی دولت جامع‌تر از طرح مجلس است

نبی‌الله احمدلو (کارشناس مسائل حقوقی) - ۳۰ آذر ۹۹

◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

یکی از اصول بسیار مهم در حقوق عمومی لزوم رعایت منافع عمومی است که این منافع باید از سوی مقامات، مسئولان کارگزاران و کارکنان در بخش‌های عمومی و حتی در موسسات خصوصی که برای عموم خدمات ارائه می‌کنند مورد توجه قرار گیرد. به موجب این اصل جانبداری، رفتار تبعیض‌آمیز و غرض‌ورزی و یا نادیده گرفتن حقوق عموم قبیح شمرده شده و رعایت آن در حقوق بسیار مهم است.

جایگاه لایحه یا قانون تعارض منافع در قوانین ما بسیار احساس می‌شده و ضرورت داشته است. بنابراین این لایحه در اواخر سال ۹۵ در بخش حقوقی ریاست جمهوری آغاز شد و به نظر لایحه‌ای که دولت ارائه کرده تا حدودی لایحه خوبی است و در حال حاضر به مجلس رسیده و ظاهراً مجلس هم طرحی را آماده کرده است. لایحه‌ای که دولت ارائه کرده جامع‌تر از طرح ارائه شده توسط مجلس است، چون در طرح مجلس کمیسیون‌های مجلس مورد توجه قرار نگرفته و در همین مجلس هم بسیاری از تصمیماتی اتخاذ می‌شود که منافع عمومی در آن رعایت نمی‌شود. به طور مثال در کمیسیون پزشکی یا اقتصادی افرادی حضور دارند که منافع داشته و پزشک هستند. به نظر کار کارشناسی بیشتری در مورد لایحه دولت انجام شده و نظرات اساتید و اندیشمندان گرفته شده است. امیدواریم با بررسی کارشناسانه و ادغام طرح مجلس و لایحه دولت قانونی تصویب شود که بتواند شفافیت در تصمیمات دستگاه‌های دولتی، اداری، تقنینی و قضایی ایجاد کند و باعث ایجاد اعتماد عمومی برای تصمیمات در جامعه شود.

✉ خبرگزاری ایسنا

تعارض منافع مدیران و دریافتی پرستاران!

محمد شریفی مقدم (دبیرکل خانه پرستار) - ۳۰ آذر ۹۹
◀ تعارض منافع در نظام سلامت

از سوی سازمان بهداشت جهانی روزی به نام «پرستار» نامگذاری شده است و توصیه آن به دولت‌ها این بوده که اگر می‌خواهید در امر سلامت مردم موفق باشید، باید محوریت را پرستارها قرار دهید. متأسفانه در کشور ما در همه حوزه‌ها پرستاری تحت ظلم قرار گرفته است. از آن جمله می‌توان به قوانین تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری اشاره کرد که ۱۴ سال از آن می‌گذرد ولی عملاً علی‌رغم پیگیری‌های مکرری که اتفاق افتاد هنوز اجرا نشده است. ما نمی‌دانیم پولی که به اسم پرستاران ولی به کام دیگران گرفته می‌شود کجا هزینه شده است! به نظرم دلیل اصلی تعارض منافع است. در کشورهای توسعه یافته امکان ندارد در یک سمت مدیریتی یک فردی قرار بگیرد که خودش ذینفع تصمیمی که می‌گیرد باشد، این رقم در خوشبینانه‌ترین حالت برای تهیه دارو، بنا، تجهیزات پزشکی و جیب پزشکان رفته است. چرا؟ به این دلیل که سیستم بهداشت و درمان ما پزشک سالار است و این آقایان به عنوان تصمیم‌گیرنده، تصمیم‌ساز، سیاستگذار، قانون‌گذار، ناظر در تمام لایه‌های حاکمیتی حضور دارند و تصمیمات‌شان به نفع گروه‌های خاص یا خودشان است. همین الان اگر سر به خیلی از بیمارستان سر بزنی می‌بینیم که رئیس دانشگاه صبح در وقت اداری در بیمارستان خصوصی خود بیمار ویزیت، عمل یا آنژیو می‌کند! مگر چنین چیزی شدنی است مگر دانشگاه تعطیل است که رئیس آن در اتاق جراحی حاضر شود! نظارت بر بخش خصوصی به عهده معاون درمان دانشگاه‌ها است ولی زمامت خودشان سهام‌دار بخش خصوصی هستند چطور قرار است که نظارت داشته باشند؟ وقتی همه اینها در کنار هم قرار دارند فساد اجتناب‌ناپذیر است. در بسیاری از کشورها از جمله آمریکا بیش از ۹۰ درصد مدیریت بیمارستان‌ها در دست افراد غیرپزشک قرار دارد و ۱۰ درصد باقی مانده هم پزشکی را کنار گذاشته‌اند یعنی در تصمیم‌گیری‌ها ذینفع نیستند، اما در اینجا این شکلی نیست و به هر شکلی که از تصمیم خود منفعتی می‌برد، تضاد و تعارض منافع ایجاد می‌شود.

مردم سالاری آنلاین / روزنامه همدلی

برای بررسی لایحه دولت، کمیسیون مشترک در مجلس تشکیل شود

مهرداد ویس کرمی (عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس) - ۱ دی ۹۹
◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

تعارض منافع در همه قوا می‌تواند وجود داشته باشد؛ همه نگاه ما در این حوزه صرفاً نباید به دولت باشد، این تعارض در قوه قضاییه هم می‌تواند باشد. لایحه تعارض منافع به مجلس ارائه شده است و فکر می‌کنم اعضای کمیسیون‌های مختلف به نیابت از نمایندگان معرفی شدند تا از طریق کمیسیون مشترک این لایحه را بررسی کنند، اما فکر می‌کنم هنوز به دلیل درگیری‌های مجلس بر سر بررسی لایحه بودجه اقدامی برای بررسی این لایحه صورت نگرفته است، البته طرحی هم در این خصوص در دست بررسی مجلس قرار دارد.

خبرگزاری ایسنا

تحقق ماده ۱۶ مصوبه مدیریت تعارض منافع در شهرداری: حمایت از سوت‌زنان

بهاره آروین (عضو شورای شهر تهران) - ۲ دی ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی شوراها و شهرداری

پنجمین دوره شورای اسلامی شهر تهران که با شعار شفافیت و مبارزه با فساد فعالیت خود را آغاز کرد، به موضوع تعارض منافع نیز پرداخت. همزمان با تهیه لایحه مدیریت تعارض منافع در دولت، شورای شهر تهران نیز طرح مدیریت تعارض منافع در شهرداری تهران را تهیه کرد و در مهر ماه ۹۷ این طرح به تصویب رسید؛ این در حالی است که همچنان لایحه مدیریت تعارض منافع در مجلس در حال بررسی است.

در ماده شانزدهم مصوبه مدیریت تعارض منافع در شهرداری تهران، شهرداری مکلف شده بود لایحه‌ای برای گزارش‌دهی امن و حمایت از گزارشگران تخلف تهیه کرده و برای تصویب به شورای شهر ارائه کند. این لایحه پس از اعلام وصول توسط هیئت رئیسه، به کمیسیون‌های تخصصی شورای شهر برای بررسی ارجاع شد. تاکنون جلسات کارشناسی متعدد با حضور نمایندگان نهادهای مختلف مرتبط با گزارش‌گران تخلف در شورا برگزار شده است و نسخه نهایی این آیین‌نامه تهیه شده و تا یک ماه آینده در صحن شورای شهر مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

✉ خبرگزاری تسنیم

لایحه‌ای از دولت برای مدیریت تعارض منافع در مجلس یازدهم وجود ندارد

علی بابایی کارنامی (سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۲ دی ۹۹
 ◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

لایحه تعارض منافع دولت و طرح مجلس در این زمینه از نظر محتوایی تفاوت چندانی با هم ندارد، اما از نظر فرمی تفاوت دارد چرا که دولت عملاً لایحه‌ای ارسال نکرده است. لایحه تعارض منافع دولت به مجلس دهم فرستاده شده بود و خود دولت چندی بعد آن را پس گرفت. مجلس یازدهم برای موضوع تعارض منافع در حالی دست به کار شد که هیچ لایحه‌ای از دولت وجود نداشت، اما پیشنهاد لایحه دولت وجود داشت یعنی پیش‌نویس آن لایحه در کمیسیون موجود بود. در موضوع تعارض منافع بین دولت و مجلس شورای اسلامی اختلافی وجود ندارد. ما طرحی در مورد تعارض منافع نوشتیم که پیش‌نویس دولت و طرح مجلس با هم تلفیق شده بود. این طرح بار مالی ندارد و فرقی نمی‌کند که دولت یا مجلس شورای اسلامی در مورد آن نظر بدهند مهم این است که کشور از فساد و منفعت‌طلبی احتمالی افراد دور شود. این طرح اکنون در کمیسیون اجتماعی در حال بررسی است. کمیسیون در جلسات آتی سعی می‌کند بندهای دیگر این طرح و لایحه را بررسی و تصویب کند. امیدوارم این مهم هرچه زودتر در نوبت صحن قرار بگیرد و پس از تصویب به شورای نگهبان ارسال شود. بابایی کارنامی در مورد چگونگی تاثیرگذاری مرکز پژوهش‌های مجلس در تهیه این طرح اظهار کرد: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جدای از مجلس و دولت نیست این نهاد دغدغه تعارض منافع دارد و همپای مجلس در این جلسات نظرات خوبی را ارائه کرده است.

✉ خبرگزاری ایسنا

سپردن نقش نظارتی به نهادهای امنیتی و نظامی در طرح مجلس خاست

کاظم حسینی (کارشناس مسائل حقوقی) - ۲ دی ۹۹
◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

طرح «مدیریت تعارض منافع» بسیار کلی و دارای عنوان شعارگونه و فاقد چارچوب‌های لازم اجرایی است. برای برخورد با هر پدیده‌ای ابتدائاً باید علت بروز آن را بررسی کرد و سپس مقتضای آن طرح و برنامه داد، با نگاهی به تعریف ارائه شده از مدیریت تعارض منافع در طرح مجلس و لایحه دولت متوجه خواهیم شده که این طرح برای مقابله با فساد پیش‌بینی شده است که در نتیجه نوع نظام‌گزینشی کشور پدید آمده است.

ایرادات متعددی در طرح «مدیریت تعارض منافع» به لحاظ قانون‌گذاری وارد است. قوانین متعددی در حوزه‌های مختلف با توجه به ضرورت‌ها برای برخی مشاغل در وزارت‌خانه‌ها و سازمان‌ها، تدوین و در حال اجرا است و چگونگی ارتباط این طرح با قوانین سابق پیش‌بینی نشده است. در این طرح، بدون آن که در متن قانون مقرر روشن و واضحی باشد به مراجع مختلف اجازه وضع آیین‌نامه و بخشنامه داده است و به طور خلاصه می‌توان گفت فاقد کارشناسی‌های لازم نظام قانون‌گذاری است اما به جهت عنوان جذاب و شعارگونه آن که مقتضات روز جامعه می‌باشد به سرعت تصویب و اجرایی خواهد شد ولی در اجرا به سرنوشت سایر قوانین که در شرایط این‌چنینی وضع شده اند دچار خواهد شد.

اجرای این قانون مستلزم تاسیس نهاد مستقل جدیدی است که هزینه‌بر می‌باشد. برفرض که سازمان بازرسی و وزارت اطلاعات دارای نهادهای تعریف شده هستند ولی سازمان دیگری تعریف مشخصی برای انجام وظایف محوله ندارد و نیاز به سازماندهی جدید با هزینه‌های بالا می‌باشد. در ماده ۴ این طرح، ابتدائاً سازمان بازرسی کل کشور که جایگاه نظارتی آن در قانون اساسی مشخص است به عنوان مرجع ناظر بر اجرای این قانون پیش‌بینی شده است اما متأسفانه با تغییرات طرح مراجع نظارتی توسعه داده شده‌اند. به موجب ماده ۴ این طرح که در مجلس مورد بازنگری قرار گرفته است، مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این قانون برعهده سازمان بازرسی کل کشور، وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه خواهد بود. متأسفانه ترکیب غالب نظامیان در مجلس موجب شده است که در هر مصوبه‌ای به ویژه در مبحث نظارتی، نقشی برای نهادهای امنیتی و نظامی در نظر گرفته شود و باتوجه به این که این نهادها طبق قوانین، ضابطین قضایی تلقی می‌شوند ابتکار عمل را از مدیران در حوزه مدیریت اقتصادی و اجتماعی کشور می‌گیرند.

در این طرح، ملاحظه می‌کنیم که موضوع تفکیک قوای پیش‌بینی شده در قانون اساسی رعایت نشده است زیرا نظارت بر اجرای قانون و اجرای دستورات مقامات قضایی توأمان به مراجعی که در قوانین آیین دادرسی کیفری به عنوان ضابط تعیین شده‌اند سپرده شده است و این هم به لحاظ نظام قانون‌گذاری و هم از لحاظ مداخله دادن نیروهای امنیتی و نظامی در حوزه‌های اجرایی و قضایی قابل تامل است.

شفافیت و نگاه ملی، مانع بروز تعارض منافع می‌شود

جلال رشیدی کوچی (نماینده مردم مرودشت) - ۳ دی ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

تعریف عامیانه تعارض منافع آن است که در یک شرایطی قرار می‌گیریم که چندین راه توأمان با هم روبه رو ما قرار می‌گیرد و ما یکی از آن را انتخاب می‌کنیم که می‌تواند برای ما ضرر داشته باشد یا منفعت بیشتری به دنبال داشته باشد. مثلاً یک پالایشگاهی قرار است در حوزه انتخابیه بنده ساخته شود. من به عنوان نماینده شهر می‌دانم که این پالایشگاه اگر در این مکان ساخته شود به بودجه کل کشور و بیت المال آسیب می‌زند. این پالایشگاه می‌تواند در یک شهر دیگری تاسیس شود که تامین مواد اولیه در آن راحت تر باشد و سوددهی آن نیز بیشتر باشد، اما من پافشاری می‌کنم این در شهر من ساخته شود چرا که می‌خواهم به مردم بگویم این کار را من کرده‌ام. من احساس می‌کنم وقتی در این موقعیت قرار می‌گیریم و با تعارض منافع مواجه می‌شویم باید نگاه ملی داشته و مبتنی بر شفافیت و حقانیت حرکت کنیم تا بتوانیم تصمیمات منصفانه‌ای بگیریم.

✎ [خبرگزاری ایسنا](#)

موازی‌کاری مجلس در تصویب طرح تعارض منافع، شائبه‌برانگیز است

سیدمهدی حجتی (وکیل دادگستری) - ۴ دی ۹۹
 ◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

ظاهراً به همراه طرحی که موازی توسط نمایندگان مجلس در موازات لایحه دولت تهیه و اعلام وصول شده است در دست بررسی سایر کمیسیون‌های فرعی مجلس است و طبعاً با توجه به عادی بودن این لایحه تصویب نهایی آن زمان بر خواهد بود. تسریع در تصویب این لایحه، طبعاً ضروری است؛ به این شرط که خود این لایحه در زمان تصویب، با چالش تعارض منافع مواجه نشده و نمایندگان مجلس، تصویب برخی از مواد آن را در تعارض با منافع شخصی خویش تشخیص ندهند. تردیدی نیست که موضوع تعارض منافع در بین نمایندگان مجلس نیز وجود دارد و باید دید که مجلس در مقام قانونگذاری، چگونه از پس تصویب این لایحه بر خواهد آمد. در حال حاضر اقدام موازی مجلس در تدوین طرحی موازی با لایحه دولت، همین شائبه را ایجاد کرده که ممکن است این طرح بخواهد در مواردی، نمایندگان مجلس را از شمول موضوع تعارض منافع خارج کند و ماده ۲ طرحی که در مجلس در حال بررسی است، قابلیت چنین تفسیری را دارد که فقط رئیس مجلس مشمول این قانون خواهد بود نه سایر نمایندگان.

بر خلاف لایحه دولت که طی آن برای نظارت بر اجرای قانون مدیریت تعارض منافع، تشکیل شورای به نام "شورای عالی نظارت بر تعارض منافع" مورد پیش بینی قرار گرفته است که زیر نظر رئیس جمهور تشکیل خواهد شد، در طرح نمایندگان مجلس "سازمان بازرسی کل کشور" مسئول نظارت بر حسن اجرای این قانون شده است. در لایحه دولت، ضمانت اجراهای کیفی و انضباطی متعددی برای ناقضین مواد آن پیش بینی شده است که نتیجتاً مانع از ابتر ماندن این قانون در عمل و اجرا خواهد شد.

✎ [سایت خبر-تحلیلی تابناک](#)

تعارض منافع نمایندگان مجلس در مصوبه شرایط ریاست جمهوری

مرتضی شهبازی نیا (عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس) - دی ۹۹

◀ تعارض منافع در مجلس

برخی از استادان مدیریت در مقاله‌ای وضعیت مدیران کشور را به کبوتران حرم تشبیه کرده‌اند که هر چند سال یکبار از گوشه‌ای به گوشه دیگر پرواز می‌کنند و به ندرت هم کبوتری از دایره آنها خارج یا به این قلمرو وارد می‌شود. . حالا مصوبه ۳۰ آذر ماه مجلس شورای اسلامی در مورد انتخابات ریاست جمهوری به این نظریه عینیت بخشیده و قلمرو تنگ مقامات صالح برای داوطلب شدن در انتخابات مذکور را رسماً تعریف و تبیین کرده است.

احصاء شرایط یک سمت در قانون اساسی، دارای حجیت است و دخل و تصرف در آن با هدف قانون اساسی سازگاری ندارد. مصوبه مجلس هم نمایندگان مجلس و هم اعضای شورای نگهبان را از این جهت که مصداق افراد مجاز به داوطلبی برای ریاست جمهوری هستند در مورد موضع تعارض منافع قرار می‌دهد. شاید همین امر یکی از جهات تعیین شرایط رییس جمهور و برخی مقامات دیگر در قانون اساسی و عدم احاله آن به قانون عادی باشد.

✉ خبرگزاری ایسنا

شائبه تعارض منافع: از خانه ملت به ساختمان پاستور

محمدهادی علیمردانی (روزنامه‌نگار) - ۳ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در مجلس

اصلاح قانون انتخابات در مجلس، یکی از حاشیه‌سازترین تصمیمات نمایندگان جدید بوده است. دخالت پسند و سلیقه نمایندگان از یک نامزد انتخاباتی در قانون، بزرگ‌ترین انتقادی بود که در هفته‌های اخیر به مجلس وارد شد. تغییر شرایط احراز صلاحیت نامزدهای انتخاباتی به جای اصلاح مشکلات موجود در روند انتخابات، سبب شد تا برخی اینطور برداشت کنند که مجلس به دنبال جهت‌دهی به انتخابات ۱۴۰۰ است. اقدامات اخیر نمایندگان این شبهات را افزایش داده است. مسئولانی که به هر نحو بر سیاست‌گذاری و نحوه اداره کشور دخالت دارند، دارای خاستگاه‌های سیاسی و منافع شخصی نیز هستند. این افراد می‌توانند اعمالی را به سود منافع شخصی خود انجام دهند یا منافع ملی را بر پسند شخصی و گروهی ترجیح دهند. اینجاست که مفهوم تعارض منافع معنا پیدا می‌کند. در حال حاضر تعارض منافع در مجلس رنگ جدیدی به خود گرفته و تصویب قانون جدید انتخابات در مجلس، بوی منافع حزبی را گرفته است. نمایندگانی که خود در یکی از قوا مشغول به کار هستند، تصمیم‌گیران اصلی گزینه‌های احتمالی برای نامزدی در انتخابات شده‌اند. مجلس علاقه‌ای به پوشاندن اشتیاق بعضی از اعضای هیات‌رئیس برای نامزدی در انتخابات ریاست جمهوری ندارد. این موضوع شائبه بروز تعارض منافع در خانه ملت را افزایش می‌دهد. گویا مجلس از اجازه قانون‌گذاری خود برای هموار کردن مسیر برخی نمایندگان برای حضور در پاستور استفاده کرده است.

✉ روزنامه آرمان ملی

تعارض منافع در دستور کار نشست نظام مهندسی و وزارت شهرسازی

احمد خرم (رئیس شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور) - ۳۰ آذر ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی مسکن و شهرسازی

تا پایان هفته جاری طی جلسه‌ای که با دکتر محمودزاده، معاون امور مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی برگزار می‌شود، که امیدواریم نزدیک به ۱۰ مورد از مسائل و مشکلات موجود در نظام مهندسی استان‌ها، حل و فصل شود. مهمترین موضوعات کاری سازمان حل و فصل پاره‌ای از مشکلات استانها مانند برگزاری مجامع عمومی، تعارض منافع، ارجاع نظارت و طرح اقدام ملی مسکن است. با هماهنگی مدیرکل دفتر توسعه مهندسی وزارتخانه، مقرر شد به برخی موضوعات از جمله «تعارض منافع» با اولویت پرداخته شود.

تاسیسات نیوز

تعارض منافع یکی از دلایل عدم توجه به پرستاران است

محمدصالح جوکار (نماینده مردم یزد) - ۴ دی ۹۹
 ◀ تعارض منافع در نظام سلامت

تعارض منافع یکی از دلایل عدم توجه به پرستاران است. تعارض منافع یکی از عوامل اصلی است که هم هزینه‌های کشور را افزایش می‌دهد و هم جلوی عدالت را می‌گیرد. در حال حاضر هیچ قانونی نداریم که وزیر بهداشت و درمان، رئیس و مدیر بیمارستان پزشک باشد و می‌توان از شخصی که مدیریت لازم را داشته باشد اما پزشک یا پرستار نباشد در این حوزه استفاده کرد. طبیعی است که وقتی پزشک مسئولیت کار را برعهده بگیرد، بحث منافع پزشکان و احقاق حقوق آنها در اولویت قرار می‌گیرد. اینکه ما قانون تعرفه‌گذاری را در سال ۸۶ تصویب کردیم ولی تاکنون اجرایی نشده و مقام معظم رهبری شخصاً به این موضوع ورود و بر اجرای آن تاکید دارند مشخص می‌کند که تعارض منافع جلوی اجرای آن را گرفته است.

خبرگزاری مهر

ادامه‌ی بررسی طرح مدیریت تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی

پایگاه اطلاع‌رسانی مجلس - ۶ دی ۹۹
 ◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

بر اساس دستور اعلامی، کمیسیون اجتماعی در روزهای یکشنبه (۷ دی)، سه شنبه (۹ دی) و چهارشنبه (۱۰ دی) جلسه خواهند داشت. اعضای کمیسیون اجتماعی در روز یکشنبه پس از استماع اخبار، ادامه بررسی طرح مدیریت تعارض منافع با حضور دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوط را در دستور کار دارند.

پایگاه اطلاع‌رسانی مجلس شورای اسلامی

قانونی شدن لایحه تعارض منافع واجب است

بیژن مقدم (فعال سیاسی اصولگرا) - ۴ دی ۹۹
◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

تصویب قوانینی که افراد را ملزم می‌کند تا وقتی که در بخش حاکمیتی مشغول هستند به موازات آن کاری در بخش خصوصی نداشته باشند باعث کم شدن آمار فساد می‌شود. اخذ تصمیم درست فارغ از منافع شخصی از آن مباحث جدی است که باید خیلی جدی به آن پردازیم. قانون تعارض منافع مثل قانون شفافیت و مبارزه با فساد امری ضروری و لازم الاجرا است. شاید عده‌ای در این میان بگویند قوانین تجربه شده و قوی‌ای در این حوزه نداریم؛ هرچند شاید در دو اول اجرا با کاستی‌هایی رو به رو شویم اما لازم است تا حتماً اجرایش کنیم. در این راستا می‌توانیم از تجربیات کشورهای دیگر استفاده کنیم یا حتی دروه آزمایشی برای برطرف کردن عیوبش بگذاریم.

✉ خبرگزاری ایسنا

راهبرد مدیریت تعارض منافع در سند تحول قضایی

قوه قضاییه - ۶ دی ۹۹
◀ تعارض منافع در نظام قضایی

سند تحول قضایی بر مبنای هفت مأموریت اصلی قوه قضاییه برگرفته از تکالیف تعیین شده در قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام از سوی رئیس قوه قضاییه ابلاغ شد. در این سند ۳۰ راهبرد تحولی اجرای مأموریت‌های قوه قضاییه برشمرده شده است که یکی از این راهبردها مربوط به مدیریت تعارض منافع است. در این سند، در ذیل «مأموریت ۲- احیاء حقوق عامه، گسترش عدل و آزادی‌های مشروع» و «عامل ۳» که مربوط به «غلبه رسیدگی به مصادیق خرد و فاقد اولویت تضييع حقوق عامه بر رفع زمینه‌های اصلی بروز آن‌ها» است، راهبرد ۳ پیش‌بینی شده که اختصاصاً به «مدیریت تعارض منافع» پرداخته و راهکار زیر را برای این منظور پیشنهاد داده است: «احیاء حق عامه استفاده از منابع و امتیازهای عمومی مطابق مصالح عامه از طریق شناسایی موقعیتهای تعارض منافع با اولویت موضوعات پولی و بانکی، مالیاتی، خصوصیسازی، واردات و صادرات، سلامت و تأمین اجتماعی و پیگیری برای اصلاح یا حذف قوانین، مقررات و رویه‌های انحصاری برای مدیریت تعارض منافع در موضوعات مربوطه (سازمان بازرسی کل کشور، دادستانی کل کشور، وزارت دادگستری، پژوهشگاه - بلندمدت)» همچنین در بخش دیگری از این سند که مربوط به «توسعه روشهای حل اختلافات جایگزین رسیدگی قضایی» مربوط است، راهکار پنجم ناظر بر «تدوین و پیگیری تصویب آیین دادرسی تخصصی، قوانین محدودکننده تعارض منافع و شفافسازی صلاحیت مراجع شبه قضایی» است.

✉ خبرگزاری میزان

لایحه تعارض منافع شبهه‌ها را بر طرف می‌کند

ایرج ندیمی (فعال سیاسی) - ۵ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در مجلس

قوانین تصویب شده نباید شبهه دار باشد، لایحه تعارض منافع این موضوع را تضمین می‌کند. از یکی از نمایندگان شنیدیم که حدود ده نفر از نمایندگان در مجلس آمادگی کاندیداتوری در رقابت‌های انتخاباتی ریاست جمهوری آتی را دارند. اگر چنین موضوعی حقیقت داشته باشد، دقیقاً موضوع تعارض منافع پیش می‌آید. امروز بیشترین سوال مردم در مورد تعارض منافع مسئولین است. موضوعاتی را شرط می‌کنند که عجیب به نظر می‌رسد. مثلاً در مجلس شرط می‌کنند کسی که می‌خواهد رئیس جمهور شود نباید اقامت کشور دیگری را داشته باشد. طرح این موضوع حتی اگر به تصویب هم نرسد شبهه دار است. ما با انواع اقامت رو به رو هستیم؛ شهید بهشتی هم تحصیلاتش در خارج بود و اقامت خارج داشت. هر اقامتی که به معنای وابستگی نیست.

✉ خبرگزاری ایسنا

نمایندگان، به جای طرح، لایحه دولت را در دستور کار خود قرار دهند

محمود صادقی (حقوقدان و نماینده‌ی سابق مجلس) - ۶ دی ۹۹

◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

یکی از مهمترین زمینه‌های فساد، تعارض منافع است. تعارض منافع وجود دارد، بنابراین مدیریت آن مهم است. در برخی کشورها اصطلاحی به نام «در گردان» وجود دارد مخصوص کسانی که بین شرکت‌های دولتی و خصوصی در رفت و آمد هستند و می‌توانند براساس روابطی که در شرکت دولتی ایجاد می‌کنند، برای شرکت خصوصی منافی کسب کنند. برای جلوگیری از چنین سوءاستفاده‌ای، قانونی وضع شده است که این افراد تا پنج سال نمی‌توانند طرف قرارداد قرار بگیرند.

از اوایل دولت اول روحانی تلاش برای ایجاد قانونی جامع آغاز شد. ما در فراکسیون شفافیت مجلس دهم پیگیر این لایحه بودیم اما تهیه این لایحه با تاخیر زیادی انجام شد و در اواخر مجلس دهم ارائه شد. البته عده‌ای از نمایندگان هم با استفاده از آن لایحه، طرحی ارائه کردند که احتمالاً همین طرحی است که اکنون در مجلس یازدهم در حال پیگیری است. بهتر بود همان لایحه‌ای که دولت تهیه کرده بود در دستور کار نمایندگان مجلس قرار می‌گرفت، زیرا کارشناسی بیشتری درباره آن انجام شده بود. معاونت حقوقی ریاست جمهوری تلاش زیادی کرد و لایحه جامعی تهیه کرد. نمایندگان می‌توانستند نظرات اصلاحی خود را در روند بررسی و تصویب لایحه اعمال کنند. توصیه من این است که نمایندگان لایحه را در دستور کار خود قرار دهند.

✉ خبرگزاری ایسنا

محتوای تصویری تعارض منافع

در هفته گذشته، یک برنامه‌ی تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد

▪ [تحلیل فیلم فرانسیس فورد کاپولا در تلویزیون](#) / [خبرگزاری ایرنا](#) / [روابط عمومی شبکه یک](#) / ۳ دی ۹۹

به گزارش روز چهارشنبه خبرنگار فرهنگی ایرنا، فیلم باران ساز به کارگردانی فرانسیس فورد کاپولا محور مجموعه برنامه «سینما حکمرانی» قرار دارد که چهارشنبه شب ساعت ۲۰:۱۹ دقیقه پخش می‌شود.

در برخی کشورها، قانون مدیریت تعارض منافع وجود دارد. مثلا حق تعیین ویزیت و جراحی از پزشکان و سازمان نظام پزشکی گرفته شده یا اعضای شورای شهر یا نمایندگان مجلس هنگام طرح موضوعی که در آن تعارض منافع دارند، قانونا باید تعارض منافع خود را اعلام کنند و از جلسه خارج شوند و اگر موضوع نفع شخصی خودشان را اعلام نکنند و از جلسه خارج نشوند و بعدا تعارض منافع آنها معلوم شود، رسوا و به شدت مجازات می‌شوند.

تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: واکسن کرونا از منظر تعارض منافع!

میلاد زمان

از تاریخ بیست و ششم آذر ماه تا سوم دی ۱۳۹۹ مجموع ۱۵۲ مطلب با کلیدواژه تعارض منافع در رسانه‌های تلگرام، توئیتر و اینستاگرام تولید و باز نشر شده است. در این بازه زمانی در شبکه تلگرام ۶۷ مطلب، در شبکه توئیتر ۸۳ توئیت و در اینستاگرام ۲ پست در ارتباط با تعارض منافع به اشتراک گذاشته شده است. بیشترین سهم این تعداد مطلب متعلق به توئیتر با ۵۵٪، توجه رسانه‌ای، تلگرام با ۴۴٪ و اینستاگرام با ۱٪ است. بخش عمده این مطالب به تعارض منافع در نظام سلامت در حوزه‌هایی مانند واکسن کووید ۱۹ و تعرفه خدمات پرستاری اختصاص دارد.

واکسن کرونا و تعارض منافع

کشف واکسن کرونا توسط چند شرکت دارویی مطرح بین‌المللی، جهان را به تکاپو انداخته است. اگر این واکسن‌ها در تحقق ادعای خود موفق باشند، تبعات اجتماعی و اقتصادی و بحران‌های مربوط به ویروس کووید ۱۹ زودتر از آنچه انتظار می‌رفت کنترل خواهد شد. از این رو هر چه که یک کشور زودتر به واکسن دسترسی داشته باشد زودتر به حالت طبیعی پیش از کرونا و خروج از بحران باز خواهد گشت. اقتصاد تحت فشار کشور ما نیز از این قاعده مستثنی نیست. در حالی که بخشی از جامعه هر روز عزیزانی را از دست می‌دهند و کادر درمان از خستگی مفرط رنج می‌برند، تهیه واکسن یک مطالبه جدی شده است و کاربران فضای مجازی با هشتگ واکسن_بخرید نظرات خود در این خصوص را بیان می‌کنند. کاربری به نام مهدیار سعیدیان در توئیتر می‌نویسد:

«می‌دانید چند نفر از کادر درمان کشور مانند پرستاران ماههاست حسرت در آغوش کشیدن فرزندانشان دارند؟ می‌دانید چند نفرشان این آرزو را به گور بردند؟ به خاطر مدیریت افتضاح شما به دلیل به هدر دادن بیت المال! به دلیل تعارض منافع بسیاری از مدیرانتان؟! بس کنید این شعبده را و #واکسن_بخرید».

این توئیت که در فضای مجازی زیاد دیده شد به تعارض منافع احتمالی در خصوص تصمیم‌گیری درباره واردات واکسن و یا تهیه نمونه داخلی اشاره دارد. در این خصوص کاربر دیگری به نام مهرداد در توئیتر می‌نویسد:

«دکتر مینو محرز و یکی دو نفر دیگه بعنوان محققین دخیل در تولید واکسن کرونا همزمان عضو کمیته علمی ستاد کرونا می‌باشند که تایید کننده صحت واکسن هستن، از لحاظ علمی این مشکل مصداق بارز تضاد منافع هست و اعتبار واکسن رو خدشه دار میکنه».

مسئله‌ایی که به آن اشاره شده عضویت محققین اصلی پروژه واکسن ایران در کمیته علمی ستاد مقابله با کرونا است که در صورت صحت می‌تواند مصداق یک موقعیت تعارض منافع باشد. شاید بهتر بود از افرادی در پژوهش واکسن استفاده شود که در کمیته علمی نباشند و حالا شاید بهتر باشد که این اعضا از کمیته علمی خارج بشوند چرا که به طور مشخص

تعارضی بین منافع شخصی و منافع عمومی در اینجا وجود دارد. در تولید واکسن داخلی و یا واردات نمونه خارجی منافع گسترده‌ای وجود دارد که بسیار لازم است زیر ذره بین قرار گیرد تا بتوان موقعیت‌های تعارض منافع آن را مدیریت کرد.

تعرفه خدمات پرستاری درگیر تعارض منافع

در شرایطی که کادر درمان و پرستاران در مبارزه با کرونا وظیفه خطیری به دوش دارند و ماه‌هاست در حال تلاش برای کنترل هستند، وضع معیشت و دریافتی آنها مورد توجه کاربران فضای مجازی قرار گرفته است. بعد از توییت رییس مجلس شورای اسلامی و زهره الهیان نماینده تهران در خصوص پیگیری مجلس برای قانون تعرفه خدمات پرستاری، کاربران به آنها واکنش نشان دادند. کاربری به نام میدان در توییتی می‌نویسد:

«پزشکی که خودش قانون را مینویسد، خودش اجرا میکند و خودش هم ناظر آن است، منافع خودش را هم در نظر میگیرد و فساد سیستماتیک ایجاد میشود و کل نظام سلامت را پزشکسالار و پزشک محور پیش میبرد».

یا کاربری به نام محمدتقی با خطاب قرار دادن رییس مجلس می‌نویسد:

«مدیران علوم پزشکی نباید از بین پزشکان منصوب شوند زیرا خودشان باید تعرفه‌ها را مقرر کنند که در آن ذینفع هستند. قانون تعارض منافع مشکلی که در همه جا وجود دارد».

به گفته کارشناسان اجرای قانون تعرفه خدمات پرستاری ۱۴ سال است که به دلیل تعارض منافع به تعویق افتاده است. ماجرا از این قرار است که بعضی از کارشناسان نظام سلامت از اختلاف ۱۰۰ برابری بین درآمد پزشکان و پرستاران در نظام فعلی بهداشت و درمان کشور سخن می‌گویند. به طور مثال طبق نظام فعلی تعرفه‌گذاری، اگر هزینه یک عمل جراحی ۱۰۰ هزار تومان باشد، از این مقدار، چیزی تا حدود ۶۵ درصد آن به جیب پزشکان سرازیر می‌شود. ۵ درصد از این وجه نیز به دانشگاه علوم پزشکی و اعضای هیات عملی تخصیص پیدا می‌کند. ۱۰ درصد نیز به خود بیمارستان‌ها پرداخت می‌شود. ۲۰ درصد باقیمانده نیز بین کادر درمان اعم از پرستاران، نیروهای خدماتی و بقیه پرسنل بیمارستان‌ها توزیع می‌شود که عملاً به پرستاران چیز خاصی تعلق نمی‌گیرد. به عبارت دیگر ۶۵ درصد درآمدها بین همان ۵ درصدی‌های هیات علمی توزیع می‌شود و ۲۰ درصد درآمد بین ۹۵ درصد یعنی کل کادر بیمارستان توزیع می‌شود. در این خصوص کاربری با نام اسلام حسینی با خطاب قرار دادن الهیان نماینده تهران می‌نویسد:

«مشکل تضاد منافع پزشکها است که مانع اجرای این قانون شده و متأسفانه مجریان این قانون نیز اغلب پزشکها در وزارت بهداشت هستند. چرخه اشتباه است خانم دکتر، تا زمانی که وزارت بهداشت و ناظر بر عملکرد آنها نیز پزشک باشند وضع همین است».

مشکلی که کاربران فضای مجازی به آن اشاره می‌کنند موقعیت تعارض منافی از نوع قاعده‌گذاری برای خود است که شخص قاعده‌گذار در موقعیتی قرار می‌گیرد که بین منافع شخصی و منافع عمومی دچار تعارض شده و منافع شخصی را به واسطه موقعیت خود ترجیح می‌دهد و در جهت آن اقدام می‌کند. یک راه مدیریت این موقعیت این است که فرد دارای منافع از جایگاه قاعده‌گذار و یا ناظر خارج شود. در این مورد مشخص است که یک پزشک نمی‌تواند قاعده‌گذار، ناظر و یا مجری قانون تعرفه خدمات پرستاری باشد.

ثروت‌اندوزی از مسیر تعارض منافع

در هفته‌ای که گذشت مطلبی با عنوان «مسیر ثروت‌اندوزی مسوولان ایرانی چیست؟» نوشته نیما نامداری در فضای مجازی به ویژه کانال‌های تلگرامی مورد توجه قرار گرفت. نامداری می‌گوید ثروت یا قانونی (مانند ارث خانوادگی) است یا غیرقانونی (دریافت رشوه یا ارتکاب اعمال مجرمانه) اما حالت سومی نیز وجود دارد که منجر به دستیابی به ثروت می‌شود. وی برای حالت سوم مثال‌هایی ذکر می‌کند که بیان‌کننده موقعیت‌های تعارض منافع احتمالی در ساختار یک نظام حکمرانی است. در بخشی از مطلب وی موقعیتی را مثال می‌زند که مدیر ارشد یک نهاد دولتی، متولی مجوزدهی به کسب و کارهای خاصی در یک صنعت است، دوست او هم مجوزکسب و کار تحت نظارت مدیر ارشد ما را دارد و با دسترسی مستقیم به مقام ناظر مشغول به کار است. خیلی محتمل است که این مدیر در این کسب و کار شراکت غیررسمی داشته باشد. نامداری این موقعیت را موجب خلق ثروت برای مقام مسئول می‌داند. این یک مثال تعارض منافع است، فسادی اتفاق نیفتاده است اما بین منافع شخصی و منافع عمومی تعارضی رخ داده و فرد دست به انتخاب منافع شخصی زده است. یا در مثال دیگری می‌گوید مدیر ارشد یک نهاد دولتی درگیر پرونده‌های است که یک بانک هم درگیر آن است. مدیران بانک نیازمند حمایت این مدیر ارشد هستند تا مشکل بانک حل شود. از سوی دیگر همسر مدیر ارشد ما یک پزشک است که به دنبال این است که مطب ساده اش را به کلینیک پزشکی تبدیل کند. برای این کار نیازمند یک وام است اما برای اخذ این وام وثیقه کافی ندارد. مدیر ارشد همسرش را به مدیران بانک معرفی می‌کند تا در راستای حمایت از کسب و کارهای کوچک به او وام بدهند. مشکل پرونده بانک هم حل می‌شود. همچنین نامداری با ذکر می‌کند که مثلاً مدیر ارشد یک نهاد دولتی از کار برکنار شده اما همه می‌دانند او به زودی به مسوولیت دیگری منصوب خواهد شد. در فاصله بین دو کار یک شرکت مشاوره تاسیس می‌کند و به کسانی که در حوزه مسوولیت قبلی او مشغول به کار هستند مشاوره می‌دهد. عجیب هم نیست چون آن حوزه را خوب می‌شناسد در عین حال مشتریان او هم بدشان نمی‌آید مدیر ارشد سابق را نمک‌گیر کنند. نویسندگان در این مطلب به زبان ساده نشان می‌دهد که موقعیت‌های متعدد تعارض منافع به مرور منجر به ثروت‌اندوزی و فساد می‌شوند، موقعیت‌هایی که در ظاهر هیچ عمل خلاف عرف یا جرمی در آنها رخ نداده است. دیده شدن مکرر این مطلب در فضای مجازی را باید به فال نیک گرفت.

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۲۶

شماره بیست و ششم - ۲۹ آذر تا ۵ دی ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

